

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 30155/2023
21.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога у ревизијском поступку заступа пуномоћник Никола Ружић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., ради измене одлуке о начину одржавања личних односа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 218/2023 од 18.07.2023. године, у седници одржаној 21.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 218/2023 од 18.07.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Књажевцу П2 76/22 од 09.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се измени начин одржавања личних односа између тужене ББ и мал. ВВ, уређен правноснажном пресудом Основног суда у Зрењанину, Судска јединица у Књажевцу П2 856/13 од 18.06.2013. године, на тај начин да се одржавање личних односа између мајке и детета одвија у складу са жељама малолетног детета ВВ сваког радног дана или викендом у складу са школским обавезама детета. Ставом другим изреке, упућени су тужилац и тужена са заједничким мал. дететом у установу „Институт за ментално здравље“, Београд, на психотерапијски третман (системска породична терапија) ради побољшања родитељских компетенција тужиоца и тужене, успостављања неопходне родитељске сарадње и реализације постојећег модела одржавања личних односа који се не поштује. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да на име доприноса за издржавање мал. ВВ плаћа месечни износ од 10.000,00 динара почев од 01.02.2020. године на начин ближе наведен у том делу изреке. Ставом четвртим изреке, одлучено је да се овом пресудом мења пресуда Основног суда у Зајечару, Судска јединица у Књажевцу П2 856/13 од 18.06.2013. године у ставу трећем изреке. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 218/2023 од 18.07.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, укинута је

првостепена пресуда у ставу другом изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде - одлуке садржане у ставу првом изреке, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност другостепене пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 10/23) у вези члана 208. Породичног закона, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у току трајања брачне заједнице рођен је заједнички син странака мал. ВВ ...2009. године. Парничне странке су живеље у породичној кући тужиоцевих родитеља у ... и складно су функционисали до момента када се тужена разболела од карцинома и када се ситуација у браку странака променила из недовољно јасних разлога. Тужена је напустила заједницу живота и са својим сином из претходног брака се преселила код својих родитеља. Малолетни ВВ је према договору парничних странака остао да живи са оцем-тужиоцем. Пресудом Основног суда у Зајечару - Судска јединица у Књажевцу П2 856/13 од 18.06.2013. године, разведен је брак парничних странака а заједничко мал. дете ВВ поверен је на самостално вршење родитељског права тужиоцу - оцу утврђен је допринос тужене - мајке издржавању малолетног детета у износу од 3.000,00 динара месечно и уређен начин одржавања личних односа између мајке и малолетног детета на начин што ће мајка виђати дете сваког викенда суботом и недељом од петка у 18 часова до недеље у 18 часова. Нетрпељивост између партнера је постојала одмах након раздвајања, али није ометала редован контакт мајке и сина све до маја 2019. године. Скоро шест година дечак је сваки викенд проводио са мајком без љутње и одбијања. Након инцидента када је остао сам код куће код мајке мал.ВВ у почетку је невољно долазио онда категорично одбијао да има контакт са мајком. Из исказа мал. ВВ је утврђено да три и по године нема контакт са својом мајком и да су се њихови контакти пореметили јер га је називала погрдним именима, дешавало се и да га удари, бунила се када се дописује са оцем док је код ње, а чак му је и сломила мобилни телефон. Истакао је да су га у кући посећивале раднице ЦСР у Књажевцу и да су му указивале да треба да одржава контакт са мајком, али он сматра да може сам да одлучује да ли ће се виђати са мајком јер у ... 2023. пуни 14 година. Из закључка комисије вештака - специјалисте дечије и адолесцентне психијатрије Клиничког центра у Нишу утврђено је да отац поседује родитељске капацитете и подобан је родитељ уз неопходно кориговање понашања (да индиректно не подржава отпор дечака) који би имало негативне последице на однос дечака и мајке, да мајка такође поседује родитељске капацитете, али евидентира се дефицит стрпљења и толеранције за кориговање свог понашања које би помогло бољем формирању односа са сином те је комисија вештака у односу на старатељство предност дала оцу, али уз неопходно саветовање оца за кориговање евидентираног сугестивног утицаја на дечака. Контакт дечака и мајке је неопходно успоставити најпре уз саветодавни рад у периоду од месец дана како са мајком и оцем тако и са дечаком, а након тога остваривање контакта најпре у ЦСР (изван места становања) а потом у слободнијем окружењу. Комисија вештака није дала конкретан предлог модела виђања с обзиром на то да је иста вршила медицински део сагледавања у конкретном случају

психолошко-психијатријско сагледавање и мишљење будући да је давање модела виђања у делокругу ЦСР. Центар за социјални рад „Др Михајло Ступар“ Књажевац је у свом налазу и стручном мишљењу навео да нема основа за промену постојећег модела одржавања личних односа мајке и детета, са препоруком коју је дала и комисија вештака Клиничког центра Ниш да се родитељи обратe специјализованој установи за спровођење саветодавног третмана (системска породична терапија) која ће са њима радити на побољшању родитељских компетенција у циљу реализације постојећег модела који се не поштује.

На основу утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилно закључили да се нису стекли услови за измену претходног модела виђања мајке – тужене са мал. дететом, који је био одређен правноснажном пресудом од 18.06.2013. године, јер модел одређен том пресудом не треба мењати, како се о том питању изјаснио стручни тим Центра за социјални рад „Др Михајло Ступар“ Књажевац у свом налазу и мишљењу (који је прибављен применом члана 270. Породичног закона). Одлуку су донели руководећи се најбољим интересом мал.детета у смислу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона (у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета).

По оцени Врховног суда неосновано се наводима ревизије указује на погрешну примену материјалног права.

Према члану 3. Конвенције о правима детета најбољи интерес детета треба да буде од првенственог значаја у свим активностима које се тичу деце без обзира које институције или органи предузимају ове активности. Чланом 8. став 1. Конвенције прописано је да се државе чланице обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, укључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања, а чланом 9. став 3. право детета одвојеног одједног или оба родитеља да редовно одржава личне односе и непосредне контакте са оба родитеља, осим ако је то у супротности са најбољим интересом детета.

Према члану 6. Породичног закона- ПЗ свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета, а држава има обавезу да предузме све потребне мере за заштиту детета, као и да поштује, штити и унапређује права детета; дете има право да одржава личне односе и са родитељем са којим не живи (члан 61. став 1.); у спору за заштиту права детета и у спору за вршење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета (члан 266. став 1.).

Одредбом члана 61. став 4. ПЗ прописано је да дете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи. Са друге стране у погледу вршења родитељског права у смислу члана 78. став 3. ПЗ родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Поступање свих и сваког у односу са децом мора бити у најбољем интересу детета, што је и обавеза суда према одредби члана 266. став 1. ПЗ. Стручна установа као што је орган старатељства, специјализована за поступање у породичним односима на чије мишљење упућује одредба члана 270. ПЗ, дала је налаз и

стручно мишљење да за сада најбољи интерес малолетног ВВ није измена досадашњег модела одржавања личног односа мал. детета са мајком, у смислу да се контакти одржавају у складу са жељама мал. детета сваког радног дана или викендом, у складу са школским обавезама, с обзиром на то да мал. ВВ није исказао ни жељу ни мотивацију чак ни за постојећи модел виђања. При том исказује љутњу према мајци због чега би родитељи требало да раде на успостављању неопходне међусобне родитељске сарадње и комуникације у циљу реализације постојећег модела одржавања личних односа који се не поштује. Наиме, због постојећих проблема у односима и комуникацији са мајком и досадашњег нередовног виђања (с обзиром на то да тужена своје малолетно дете не виђа ни према моделу који је одређен претходном пресудом) правилно је становиште заузето у побијеној пресуди да не треба мењати постојећи модел који је дат да би се изградила емоционална релација, превазишле сепарационе потешкоће и квалитетан однос на релацији дете-мајка у садашњим условима.

Наиме, суд је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење родитељског права, као и одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи и који не врши родитељско право, дужан да се руководи најбољим интересом детета, а пре доношења одлуке о одређивању модела виђања и одржавања личних контаката детета и родитеља, суд има обавезу да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства и друге специјализоване установе што је у конкретном случају учињено, те да прибави мишљење малолетног детета што је такође учињено у виду узимања исказа малолетног тужиоца пред судом, како је то прописаном одредбом члана 266. став 3. у вези члана 61. став 4. ПЗ, па је побијаном одлуком је за сада, супротно наводима ревизије, и по становишту Врховног суда најбоље заштићен интерес мал. ВВ. Тужилац који инсистира на промени модела одржавања личних односа мал. детета са мајком, примарно следећи своје сопствене интересе (што је последица љутње, која је допринела и повећању отпора дечака према мајци) занемарује ризик који таква измена може имати по психофизички развој детета, који још није навршио 15 година јер није изнео ни један, одлучујући и објективан разлог који би оправдавао тражену измену.

Неосновани су ревизијски наводи којима се указује да је због права детета које прописује одредба члана 61. став 4. ПЗ једино релевантно за одлуку суда мишљење и став детета, а ово стога што малолетни ВВ због негативног става који испољава према мајци и њеним поступцима, на шта отац као родитељ који врши родитељско право ни не покушава да утиче, није у стању да схвати значај такве одлуке и негативне последице на његов нормалан психофизички развој због чега се то његово право може ограничити ако је то у његовом најбољем интересу, као што је овде случај. Све чињенице надлежни орган старатељства имао је у виду када је дао наведено мишљење из којег произлази да је у најбољем интересу малолетног детета да одржава личне односе са туженом-мајком према постојећем моделу, који јој обезбеђује учешће у вршењу родитељског права. Управо због тога, супротно наводима ревизије, правилно је примењено материјално право када је одбијен тужбени захтев.

Поред тога, када мал. ВВ напуни 15. година, може сам да одлучи о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи, у смислу члана 61. став 4. Породичног закона којим је прописано да дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи.

На основу изложеног, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић